

технікою й технологіями і знижує відповідальність за наслідки використання технологій.

Це стає небезпечним у зв'язку з тим, що зацікавлений в одержанні прибутків від реалізації інноваційних проектів у високотехнологічній сфері бізнес може замовчувати негативні наслідки від використання Hi-tech. Водночас науково-технологічне знання стає все більше залежним від думки звичайних людей, які виступають і споживачами hi-tech-продуктів, і експертами при оцінюванні високих технологій, тому сьогодні в біоетиці (органічне поєднання новітніх досягнень біологічної науки і медицини з духовністю), з одного боку, кожен аргумент має бути сформульований у зрозумілих термінах, з іншого – суспільні експерти повинні розуміти природу і сенс техніки й технологій, у тому числі соціогуманітарних технологій, механізми їх впливу на суспільство, культуру і людину, і критично їх осмислювати, не керуючись емоціями.

Сучасна людина вже не може існувати без техніки і технологій, які роблять її життя комфортнішим. З'являтимуться все нові і нові високі технології. Але управління технічним прогресом не може більше ґрунтуватися переважно на принципах прагматизму і на цінностях техногенної цивілізації. Придатність технологій для суспільства залежить від культури, яка, в певному значенні, визначає кордони технології.

1. Алексеева И.Ю. Философия техники: история и современность / И.Ю. Алексеева, О. В. Аронсов, В.М. Розин. – М.: Ин-т философии РАН, 1997.
2. Кастельс М. Галактика Интернет: Размышления об Интернете, бизнесе и обществе / М. Кастельс; пер. с англ. А. Матвеева под ред. В. Харитонов. – Екатеринбург: У-Фактория (при участии Гуманитарного ун-та), 2004. – 328 с.
3. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс; пер. с англ. под науч. ред. О.И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
4. Ракитов А.И. Информация, наука, технология в глобальных исторических измерениях / А.И. Ракитов. – М.: ИНИОН РАН, 1998. – 104 с.
5. Ракитов А.И. Философия компьютерной революции / А.И. Ракитов. – [Электронный ресурс]. – Способ доступа: <http://www.twirpx.com/file/291034>.
6. Степин В.С. Ценностные основы и перспективы техногенной цивилизации / В.С. Степин // Наукосведение. – 1999. – № 1. – С. 101–111.
7. Шитиков М.М. Тема культуры в проблемном поле философии техники / М.М. Шитиков // Человек. Культура. Управление: сб. науч. тр. / под общ. ред. И.А. Коха. – Екатеринбург: Изд-во УГГГА, 2001.

О.М. Лук'яненко*

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Сучасний медіапростір на рівні масмедіа являє собою віртуальну реальність, для якої характерними є маніпуляція суспільною свідомістю, серіально-рекламна фонові інформаційна культура і стереотипізація соціальних реакцій, яка відволікає від природного середовища взаємодії й актуальних політичних соціальних дій. У даному контексті особливу небезпеку представляє поступове витіснення українських інформаційних агентств і засобів масової

* асистент кафедри філософії Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

інформації з внутрішнього інформаційного ринку та зміцнення залежності духовної, економічної, політичної сфер суспільного життя України від закордонних інформаційних структур. Все це призводить до трансформації духовних цінностей, пропаганди зразків масової культури, які ґрунтуються на культі насильства, духовних і моральних цінностях, що суперечать цінностям, прийнятим в українському суспільстві.

Таким чином, розвиваючи та структуризуючи вітчизняний медіапростір, органам державної влади й управління необхідно приділяти немало уваги формуванню інформаційної культури, яка є специфічною складовою онтологічного, гносеологічного й ціннісно-духовного буття людини. Зважаючи на важливість інформації як засобу і ресурсу розвитку, зазначене поняття безпосередньо пов'язане із змістовними, функціональними характеристиками життєдіяльності соціуму (формування знань, умінь і навичок, пошуку, добору, аналізу інформації, тобто всього того, що формує інформаційну діяльність, спрямовану на задоволення інформаційних потреб). Будучи багатофункціональним явищем, інформаційна культура виконує регулятивну, пізнавальну, комунікативну і виховну функції. Не менш важливим функціональним призначенням є захист людини від впливу масової культури та інформаційних маніпулятивних впливів.

Рівень інформаційної культури здатен об'єктивно відобразити готовність сучасного суспільства до переходу в інформаційну епоху своєї еволюції. Українське суспільство, постаючи на порозі інформаційної цивілізації, формує нову інформаційну культуру, яка має складати базовий елемент загальної культури людства. У зв'язку з цим інформаційну культуру в нових формах її становлення, утвердження і розвитку можна розуміти як систему, що складається з чотирьох основних компонентів:

- культури організації подання інформації;
- культури сприйняття та користування інформацією;
- культури використання нових інформаційних технологій;
- культури спілкування через засоби Internet. При цьому два останні компоненти формують так званий мережевий етикет.

Формування інформаційної культури можна вважати одним із основних завдань сучасного українського суспільства, зважаючи на її важливість як засобу:

- визначення соціально необхідного рівня поінформованості індивіда, що відповідає рівню, стандартам інформаційного суспільства;
- формування системи ціннісних орієнтацій, що проявляється в доборі циркулюючої інформації, її оцінці, критичному осмисленні тощо;
- сприянні засвоєнню індивідом знань і цінностей у формі домінуючих стереотипів;
- розкриття можливостей людини в усіх різновидах її діяльності, включаючи професійну.

Основою, своєрідними підвалинами процесу формування інформаційної культури можна вважати:

- формування і розвиток індустрії інформаційних і комунікативних послуг, у тому числі домашньої комп'ютеризації, зорієнтованої на масового споживача;

- інформатизацію всієї системи загальної і фахової освіти – від дитячого садка до вищої школи включно, інших форм підготовки і перепідготовки фахівців;

- підвищення ролі кваліфікації, професіоналізму, здатності до творчості як найважливіших характеристик людського потенціалу;

- формування системи ціннісних орієнтацій, що проявляються в доборі циркулюючої інформації, її оцінці, критичному осмисленні;

- сприяння засвоєнню індивідом знань і цінностей у формі домінуючих стереотипів;

- забезпечення сфери інформаційних послуг духовним змістом, що відповідає українським культурно-історичним традиціям, у тому числі організація потужного українськомовного сектору в Інтернеті.

Розв'язання зазначених, достатньо масштабних завдань означатиме, на нашу думку, реальне перетворення інформації і знань у справжній ресурс соціально-економічного й духовного розвитку українського суспільства, сприятиме зміцненню інститутів громадянського суспільства, реальному забезпеченню прав громадян на вільне одержання, поширення і використання інформації, розширенню можливостей саморозвитку особистості. А це означає, що Україна може виступити носієм специфічної моделі цивілізаційного розвитку, багато в чому коригувальної щодо західного зразка. Історична наступність, національна ідентичність, відновлення моральної свідомості, формування єдиного духовного простору країни – такі основні особливості шляху України до інформаційного суспільства.

О.Г. Мамулькіна*

ПРОБЛЕМИ ГЕОКУЛЬТУРНОЇ СПАДКОЄМНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Культура кожного суспільства розвивається завдяки принципу спадкоємності. Визначено, що культурна пам'ять не може передаватися генетично, тому збереження культури пов'язано не стільки з тим, щоб ця інформація не зникла, а щоб наступні покоління бажали опанувати цю інформацію. Освіта як невід'ємний елемент культури виступає складовою суттю культурного простору і часу. Це визначається на різних етапах розвитку суспільства, де система освіти:

- з одного боку, частка культури, яка виконує процес передачі набутих минулими поколіннями знань всього стану буття;

- з іншого боку, освіта не тільки провідник, але й двигун культури, оскільки має великі можливості маніпулювати готовими знаннями і водночас акумулювати нове бачення світу, шукати і знаходити нові перспективи наукової, соціальної і людської сфери.

Важливе місце в навчально-виховному процесі посідають геокультурні знання, які охоплюють поєднання природничих і гуманітарних знань з

* здобувач Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, методист Запорізького міського Палацу дитячої та юнацької творчості